

Motion till riksdagen
2006/07:N343

av Yvonne Andersson (kd)

Hemslöjden

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om hantverket i Sverige.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av att hantverket och den praktiska kunskapen uppmärksammas i svensk skola.¹

Fel! Okänt namn på

¹ Yrkande 2 hänvisat till UbU.

Handaslöjder

År 1845 bildades Svenska Slöjdföreningen av Nils Månsson Mandelgren. Bakom hans initiativ låg oron över att den hantverksskicklighet som bevakats och bevarats av skråna skulle urholkas när näringsfriheten ökade. En allmän oro fanns att den gamla folkulturen skulle försvinna när industrialismen slog igenom.

I vårt kulturarv återfinns en lång tradition av hantverksskunnande. Många är de som har velat bevara kulturarvet inom olika typer av hantverk, men verksamheten har ändå tvingats kämpa för att få tillräckliga medel för sin överlevnad. Hantverk är ingen sysselsättning som kan effektiviseras. Hantverket kräver tid och noggrannhet och produkterna kan aldrig bli ekonomiskt lönsamma. Deras värde måste mätas med andra mått.

Allt fler hantverksyrken lever en tynande tillvaro i vårt land. De tillhör vår kultur, och kunskaper har förts under århundraden från en generation till en annan. I dag saknas de möjligheter som varit självklara tidigare, t.ex. att rekrytera yngre hantverkare till yrket genom ett mästare-lärlings-förfarande. De som studerar till dessa yrken får varken del av statens utbildningsmedel för postgymnasiala utbildningar eller studiemedel som andra studerande. Enligt en rapport från Stockholms Hantverksförening saknas utbildningsmöjligheter till omkring 300 hantverksyrken. Detta är oacceptabelt. Medelåldern i hantverkarkåren är så hög att 100 000 hantverkare kommer att pensioneras inom en tioårsperiod. Behovet av utbildade hantverkare kommer därför att öka de närmaste åren.

Ett exempel på textilt hantverk är knyppling. I Östergötland finns en månghundraårig tradition av knyppling. Föreningen Svenska Spetsar har som mål att främja knyppling och närliggande hantverk. Det gör de genom att tillverka och saluföra spetsar, redskap och material för knyppling, kvalitetsmärka spetsar av föreningens produktion, anordna undervisning i knyppling och även på annat sätt sprida upplysning om knyppling. Föreningen har genom sin verksamhet aktivt bidragit till att bevara och utveckla knypplingen. Knypplingen har under flera århundraden bedrivits som hemslöjd i vårt land med särskilt väl dokumenterad förankring i Östergötland, speciellt i Vadstenaabygden.

Uppgiften att hålla detta kulturarv levande innebär ett ansvar både för klassisk produktion och en utveckling av nya mönster och produkter för nutiden, där inslag av experimentverksamhet och samarbete med dagens formgivare inryms. Denna uppgift sköts av utövare som brinner för att hålla detta kulturarv levande, men till föga ekonomisk vinning. Som ett exempel tjänar en van knypplerska drygt 5 kronor per timme.

För att nå målen krävs bland annat:

- ? att personalen kontinuerligt får stimulans och kompetensutveckling för att därigenom se nya vägar och möjligheter för verksamheten att utvecklas framåt
- ? ett aktivt arbete med att få fram nya mönster och produkter, samt

Fel! Okänt namn på

? att marknadsföra sig mot kyrkor, offentlig miljö och konstföreningar.

Personalen besitter ett mångårigt yrkeskunnande. Många har blivit till åren och personalen behöver förnygras. Att utbilda och utveckla personal för framtida behov är av vikt om Svenska Spetsar ska kunna upprätthålla sin verksamhet. Konsekvenserna blir annars en urholkning av ett kulturarv som vi är satta att förvalta.

Precis som många andra föreningar bidrar till att upprätthålla det kulturella arvet, verkar också hantverksföreningar. Dessa vore förtjänta av en basresurs för att kunna leva upp till ett gott förvaltande av kulturarvet. I dag ägnar sig många hantverkare åt att söka bidrag från olika finansiärer, i stället för att utöva sitt kunnande.

Handens kunskap behövs i skolan

Den nuvarande skolan präglas av en strävan efter enhetlighet där de praktiska kunskaperna trängs undan av de teoretiska och där en stor grupp av elever inte kommer till sin rätt. Kristdemokraterna har därför länge strävat efter en skola som ser till varje individs förutsättningar och behov och där de praktiska kunskaperna, handens kunskap, uppvärderas.

Praktisk kunskap ska inte värderas och klassas i förhållande till teoretisk kunskap. Båda behövs, de fungerar bäst i symbios och båda skall ha utrymme att växa. Samhället visar inte de praktiska färdigheterna den uppmärksamhet som är nödvändig. Det är därför välkommet att den borgerliga regeringen har öppnat för att elever ska kunna välja mellan både teoretiska och praktiska ämnen redan på gymnasiet. Regeringen bör ges till känna vikten av att denna inriktning fortsätter.

Stockholm den 31 oktober 2006

Yvonne Andersson (kd)